

верховенство влади. За це він М. Лютер отримав заступництво, особливо в лиці Фрідріха III Мудрого курфюрста Саксонії. Бачимо, що у своїй реформаторській діяльності, М. Лютер не просто зачепив богословський аспект і потребу реформувати церкву, але й державно-правовий, що і дало йому змогу цілком оперся на німецьких князів, і у подальшому це визначило вектор і політичну думку його покровителів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Steckbrief Martin Luther: Biografie des Reformators URL: <https://www.sonntagsblatt.de/artikel/menschen/steckbrief-martin-luther-biografie-des-reformators> (дата звернення: 20.04.2021).
2. Політична філософія Мартіна Лютера. URL: <https://files.ar25.org/it/node/37939> (дата звернення: 22.04.2021).
3. Мартін Лютер Про світську владу. URL: <https://www.reformed.org.ua/2/347/Luther> (дата звернення: 22.04.2021).
4. Мартін Лютер Лист до папи Льва X URL: <https://www.reformed.org.ua/2/286/Luther> (дата звернення: 10.04.2021).
5. Себастьян Брант Корабель дурнів URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Brant_Sebastian/Korabel_durniv.pdf (дата звернення: 15.04.2021).
6. Френсіс Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. Київ: Наш формат, 2018. 576 с.
7. Харитонов С. О., Підпригора О. А. Римське право. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 528 с.

*Павловський Владислав
Науковий керівник – доц. Федорів Ірина*

ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯПОНСЬКОГО ПОЛКОВОДЦЯ ОДИ НОБУНАҒИ

Актуальність теми. Ода Нобунаґа або Кадзуса-но-суке (1534–1582) – в японській історіографії постає однією із найвизначніших особистостей тієї епохи. Це була постать, яка розпочала об'єднання Японії у найважчий період її історії. До сьогодні для японців він залишається одним із найвеличніших полководців, хоч і погляди щодо його діянь не є однозначними.

Актуальність даної теми полягає у важливості об'єктивного дослідження ключових фактів з історії життя Оди Нобунаґи як полководця, окреслення його місця в державотворчих процесах середньовічної Японії періоду Сенґоку («Воюючих провінцій»). Актуальним й пізнавальним також є вивчення особливостей його військового мистецтва.

Мета дослідження. Виходячи із актуальності теми, враховуючи досягнення сучасної історіографії у вивченні теми та на основі опублікованих джерел метою статті є об'єктивний аналіз періоду військових кампаній Оди Нобунаґи як ключового аспекту в об'єднанні Японії, окреслення основних причин, що дали поштовх до війн із іншими регіональними володарями – дайме.

Історіографія і джерельна база проблеми. Одним із найважливіших джерел для вивчення Японії у другій половині XVI століття є пам'ятка японської літератури «Записи про князя Нобунаґу». Автором цієї військової хроніки є земляк і васал Нобунаґи – Ота Гюїчі. Літопис цей складається із шістнадцяти сувоїв, які охоплюють період між 1534 і 1582 роками. В українській історіографії, вагомий внесок у вивчення біографії Оди Нобунаґи зробив Олександр Коваленко, який написав працю «Самурайські хроніки: Ода Нобунаґа» (2013), що є першим ґрунтовним українським дослідженням, на основі японських джерел та літератури.

Ода Нобунаґа – народився 1534 р. у домі Оди Нобухіде, дайме провінції Оварі. У два роки він став володарем замку Наґоя. Навчався Ода в буддистському монастирі Тенно, де вивчав грамоту, арифметику, каліграфію і буддистський канон. У юності він щодня займався їздою верхи, стрільбою з лука та рушниці, а також вивчав тактику і стратегію [2, с. 26–28]. У 1546 р. пройшов церемонію повноліття [1].

Політична діяльність Оди Нобунаґи розпочалася 1552 року, коли його батько Ода Нобухіде помер від моровиці. Саме тоді, першим, хто зрадив Нобунаґу був рід Ямаґучі. 10 травня 1552 року Ода дав їм бій біля Акацуки, але перемогти не зміг. Тоді його слабкістю

скористалися Південні Ода з Кійосу. Молодий дайме 4 вересня 1553 року переміг ворога у битві при Каядзу [2, с. 28–29].

Для об'єднання Оварі, Оді залишилося перемогти своїх братів, які стояли йому на заваді і хотіли скинути його. Відтак із 1556–1557 рр., він переміг їх у боротьбі за владу [6].

Наступним, хто виступив проти Оди став Імагава Йошімута, який хотів завоювати весь Східноморський край, на шляху якого лежали землі Оварі. Війська цього магната нараховували близько 60 тисяч воїнів, у той час загін Нобунаги становив не більше 5 тисяч осіб [7]. Їхні сили зустрілися у битві при Окехадзаму в 1560 р., де він завдяки своїй майстерності як полководця здобув перемогу [4].

Перемога при Окехадзу тільки посилила статус Оди серед інших домів. З ним почали рахуватися такі сильні дома як Такеда та Уесугі [5]. Відтак деякими дослідниками вважається, що після цієї перемоги Оді прийшла ідея об'єднати всі землі країни. Інші вважають, що над об'єднанням Японії він почав задумуватися під час збирання земель Оварі.

Упродовж 1560–1566 рр., Нобунага вів дії проти Міно. У 1567 р. провінція Міно остаточно була завойована [2, с. 33]. 3 грудня цього ж року, він почав використовувати свою власну печатку з надписом «Тенкі фубу», що перекладається як «Підкорити войовничістю Піднебесну» [3].

Під час кампанії Оди в Міно у Кіото стався двірцевий переворот, головою якого став магнат Мацунага Хісахіде. Нобунага втручається у цей конфлікт, блискуче завойовує Кіото і допомагає стати сьогуну Асікагі Йошіакі [2, с. 35–37].

У 1569 р., відносини між Одою та сьогуну стали досить напруженими, що призвело до утворення першої антинобунагівської коаліції [2, с. 38]. Для боротьби сьогону потрібні були значні сили, тому він таємно розіслав листи таким головам домів як Асакура, Адзай та іншим. У серпні 1570 р. при Анегаве відбулася битва між Одою та коаліцією, де війська Адзаї та Асакури були повністю розбиті [3].

У серпні 1573 р. він вирішив повністю знищити ці роди, захопивши спочатку містечко Фучю, що було адміністративним центром Асакури. Далі Ода вирушив на землі роду Адзай, де 23 вересня здобув замок Одані. Коли дома були знищені, то їхні провінції Ечідзен та Омі були підкорені. Відтак перша антинобунагівська коаліція була розбита [3].

29 червня 1575 р. відбулася битва при Нагашіно, яка повністю перевернула все японське мистецтво війни. Армія роду Такеда під командуванням Такеда Кацуйорі, прогнала об'єднаними силами Оди та Токугави. Саме у цій битві Одою уперше було застосовано вогнепальну зброю (аркебузи), яка визначила хід бою, перебивши всю елітну кінноту роду Такеда [5].

У 1576 р. проти Оди Нобунаги повстали Хатано Хідехаро, дайме провінції Тамбо, та давній ворог монастир Хонган, які утворили другу антинобунагівську коаліцію. На цей раз війна проти другої коаліції затягнулася. Успіхи переходили у поразки і навпаки. Але вже у 1579 р. генерал Оди Нобунаги Акечі Міцухіде завойовував провінцію Тамбо, що належала роду Хатано [2, с. 52–53]. Таким чином, до 1580 р., союзники монастиря Хонган були повністю розбиті Одою. Розуміючи дані обставини, монахи звернувся до імператора і завдяки ньому храм Хонган капітулював, залишивши укріплення Осаки [5].

У 1582 р. Ода Нобунага володів третиною всіх земель Японії і продовжував вести військові походи щодо об'єднання країни. Та, на жаль, доля вирішила інакше, і 21 червня біля монастиря Хонно, на нього підступно напав Акечі Міцухіде. Ода та його люди не здалися. Поранений, 49-річний полководець заховався у покоях палаючого храму, де вірний законам справжніх самураїв пішов із життя гідним способом – зробив сеппуку [7].

Слід сказати, що думка про Нобунагу не є однозначною. Так, він відзначався своєю жорстокістю до ворогів, вирізав і продавав у рабство тисячі полонених. Але саме ця людина розпочала процес об'єднання Японії, завершивши період Сенгоку, який тривав більше ста років, з 1467–1573 рр.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ода Нобунага (1534–1582).
2. URL:<http://sengoku.ru/archive/library/history/personality/214007.htm>

3. Коваленко О. Самурайські хроніки: Ода Нобунага. Київ: Дух і Літера, 2013. 960 с.
4. Личности. Ода Нобунага и эпоха Адзуті Момояма. URL: http://isamurai.pro/blog/lichnosti_oda_nobunaga_i_epokha_adzuti_momoyama.html
5. Ода Нобунага и объединение Японии. URL: <https://www.nippon.com/ru/japan-topics/b06905/>
6. Ода Нобунага. URL: https://znaimo.com.ua/%D0%9E%D0%B4%D0%B0_%D0%9D%D0%BE%D0%B1%D1%83%D0%BD%D0%B0%D0%B3%D0%B0
7. Ода Нобунага: «Демон повелитель Шестого Неба». URL: http://www.spiritwarrior.ru/read_chapters/oda_nobunaga_blog.html
8. Самурай Ода Нобунага – собиратель земель Японских. URL: <https://fishki.net/2394042-samuraj-oda-nobunaga--sobirately-zemely--japonskih.html>